

bi te gotovo s posmehom in pomilovanjem ogledovala — tisti čevlji, pravim, ti bodo tudi v nadlego.

Ce pa imaš še kje kako svilen obleko, dvomim sicer, jo skrivaj, da ne bo »Domoljub« o priliki spet mahnil po njej. Če bi rekla katero še o atlasnih predpasnikih naših deklet,

bi morala zamolčati, da oblast ne izve, da si še nisem mogla nabaviti predpisane klotaste halje.

Tole sem morala napisati pripravnikom v tolažbo, v vednost pa vsem tistim, ki sedijo okrog »Domoljuba« in tako vneto širijo resnico. Učiteljica pripravnica.

UČITELJSKI POKRET

Naša anketa „proučevanje prehrane naših šolarjev“

je že prekoračila svoj zaključni termin. Dolež se je odzvalo našemu pozivu lepo število poštvalnih prostovoljcev iz vseh delov Slovenije. Znano pa nam je tudi, da so še mnogi pokretaši in pokretašice sredi najgibnejšega preiskovanja o prehrani, zato smo podaljšali rok za anketiranje vse do 10. maja 1940. Ponovno prosimo, naj vsakdo do takrat zanesljivo pošlje čimbolj izčrpno poročilo o načinu prehrane v svojem okolišu.

Ze naši dosedanji rezultati so zbudili zanimanje vse dobro miselne širše javnosti za Pokretovo pionirsko delo, ki bi ga že drugi in prej morali opraviti. Ne smemo, ne moremo in ne bomo ostali sredi začrtane poti, ker to terjajo od nas slovenski šolarji!

Naš zadnji oklic po sodelovanju pri tej anketi je našel odjek celo v daljni vardarski banovini. Začetnik, idealist in borec, mladi tovariš Demšar, je kljub silnemu delu in težkočam, s katerimi se mora boriti v svoji samotni Crni reki, presenetljivo hitro uvidel potrebo po konkretnem spoznanju krajevnih razmer, da bo mogel pravilneje in globlje zasadiati lopato v kulturno levino svojega kraja. Zato naj nam oprostijo, da citiramo v odlomkih njegovo pismo, s katerim se je prijavil kot sodelavec.

»Službujem na enorazrednici v visokih planinah Južne Srbije. Na šoli imam 32 otrok, živečih v skrajno slabih življenjskih razmerah, pa bi hotel med njimi po vzorcu našega Učiteljskega pokreta napraviti anketo o njihovih socialnih razmerah in zdravstvenem stanju. Dobljeni podatki bi zaradi tega, ker bi bili zbrani samo na eni šoli, sicer ne bili pomembni, vendar pa bi na drugi strani bili silno zanimivi za zasilno primerjavo s pri nas dobljenimi rezultati, zlasti še, ker so razmere na vseh tukajšnjih okoliških šolah približno enake.

Zato vljudno prosim cenj. naslov, da mi po možnosti preskrbi kake anketne pole, ki jih je Učiteljski pokret v svoji dosedanji praksi uporabljal...»

V svojem drugem pismu pa piše: »... Anketne pole sem v celoti pregledal, pa jih bom te dni izpolnil (pisano 10. aprila 1940. — pripomnil člankar), tako da jih boste dobili že do konca aprila. Ob tej priliki vam bom natančneje razložil prilike, v kolikor bi istih ne mogel spraviti v sklad z že tiskanimi postavkami, ki pač niso prirejene za te razmere...»

Tako globoko občuti potrebo po spoznavanju svoje šolske dece naš daljni tovariš. Ste vi vsi, blizu in daleč, s severnega ali zahodnega kuta, mesta, trga ali vasi naše Slovenije manj globoki, manj uvideljni, manj delavni? Svojo visoko stopnjo si je slovensko šolstvo pridobilo s prostovoljnimi delom naših prednikov. Smo li sodobniki upravičeni obsedeti na tem vrhu lavorik s samozadovoljnim smeškom na ustnicah? Uverjeni smo, da je med nami lepo število nezadovoljnih, ki hočejo višjo in višjo, materialno in duševno, kulturno za naše ljudstvo, a istočasno tudi globlje in globlje prodreti v narodovo bistvo. Mar ne pelje Pokretova pot do obeh smotrov?

Prepričani smo, da bodo vsi zamudniki, ki iskreno čutijo z ljudstvom, ki so v svojem poklicu vredni tvorci bodočnosti naše domovine, sprevideli potrebo in pomen metod Pokretovega dela in poiskali 30. štev. »Učiteljskega tovariša« ter si točno po navodilih sestavili anketne pole, nato pa v razredu in med ljudstvom z vsem taktom poiskali potrebne podatke in do 10. maja 1940. odposlali anketne pole na naslov:

Učiteljski pokret — sekcija JUU, Ljubljana, Franciškaška ulica 6.

Tajnik.

Velika izbira blaga za damske in moške obleke v najnovejših modnih barvah

Dobro blago — nizke cene!

R. MIKLAUC „Pri škofu“
LJUBLJANA, Lingarjeva ulica - Pred škofijo

† Franja Čonč

Zadnje slovo odlične tovarišice učiteljice

V nedeljo, 15. aprila popoldne smo spremili ob številni udeležbi v zadnji dom na mestnem pokopališču v Mariboru zglodno učiteljico in blago, skrbno mamico, tovarišico Čonč Franjo. V častnem številu so prihitali na njeno zadnjo pot prebivalci iz Jarenine in sosednih župnij v Slovenskih goricah, posebno njeni bivši učenci. Saj je vso svojo službeno dobo bila učiteljica v Jarenini, kjer je vse svoje moči in svoje zdravje žrtvovala vzgoji in pouku šolske mladine in svojih otrok. Štiri njene hčerke so se posvetile učiteljskemu poklicu.

Polnih 28 let je pokojnica poučevala v I. razredu. Resnica je: Učiteljica mali je najboljša voditeljica nižjega, posebno še

prvega razreda, ker je že od doma vajena spoznavati otroka, ga voditi in potrpeti z njim. Pa je predčasno ohrnela, morala je stopiti pred zdravniško komisijo in zaprositi za bolezensko, predčasno upokojeitev. Pa zdravje se ji ni več povrnilo, slabela je bolj in bolj in sedaj je stopila iz trnjeve življenjske poti v večni pokoj. Odšla je, živi pa v spominu naprej kot zgledna vzgojiteljica šolskih in svojih otrok.

Ganljivo je orisal življenje učiteljice mučenice ob odprtem grobu predsednik Učiteljskega društva tov. Mirko Vauda, pevski zbori Jarenina, Nanos in klasična gimnazija pa so s prelepo žalostinko ublažili zadnje slovo blagopokojnice.

Na svetu vse mine in vzame slovo, so dnevi veselja al' ure s solzjo, spomin pa nas spremlja, je sonce al' mrak, ob grobu le našim ustavi korak.

Splošne vesti

— Bivanje inozemcev. Po uredbi ministrskega sveta o bivanju in kretanju inozemcev z dne 17. aprila 1940. sme tuj državljani stanovati samo v kraju, ki je označen v dovoljenju za bivanje. Vsi oni inozemci, ki imajo veljavna dovoljenja za bivanje, morajo stanovati samo v kraju, kjer so stanovali takrat, ko so vložili prošnjo in ki je označen v njihovem naslovu v dovoljenju za bivanje. Če hoče inozemec spremeniti svoje bivališče, mora po predpisani poti vložiti novo prošnjo na bansko upravo. Inozemec, ki bi brez dovoljenja banske uprave premenil mesto bivanja, bo kaznovan po čl. 3. navdane uredbe z zaporom do 30 dni ali z denarno kaznijo do 1500 din. Poleg tega bo po izvršeni kazni izgnan iz kraljevine Jugoslavije.

Kraljevska banska uprava dravske banovine.

— Prijavljanje inozemcev. S čl. 2. uredbe ministrskega sveta o bivanju in kretanju inozemcev z dne 17. aprila 1940. je predpisano, da se mora tuj državljani v roku 12 ur po dohodu v mesto stanovanja, najkasneje pa v 36 urah po prehodu državne meje osebno javiti pri pristojni krajevni policijski oblasti, ki ji mora pokazati svoje listine. V istem roku se mora osebno prijaviti tudi, kadar spremeni kraj stanovanja. V mestih, kjer so posebna policijska oblastva, se mora prijaviti pri teh oblastvah, v drugih krajih pa pri pristojnem občinskem uradu. Daljši, a največ 36 urni rok velja samo tedaj, kadar je od vhodne postaje do kraja bivališča dolga pot. Če inozemec med potom kje izstopi za dalj kakor 12 ur, ali kje prenoči, se mora tudi v tistem kraju osebno prijaviti. Bivati sme samo v kraju, za katerega se glasi dohodna viza in samo dokler velja dohodna viza. Bivanje preko roka dohodne vize odobrava po ministrskem poobla-

stilu ban. Na isti način se mora osebno prijavljati tudi inozemec, ki ima dovoljenje za bivanje, a potuje v drug kraj po svojih poslih, ne da bi sicer spremenil kraj običajnega bivanja. Vsak inozemec, ki se ne bi pravočasno osebno prijavil, ali ki bi bival v kraljevini preko roka vize in ni dobil za podaljšanje bivanja posebnega dovoljenja, bo kaznovan z zaporom do 30 dni, ali z denarno kaznijo do 1500 din. Poleg tega bo po izvršeni kazni takoj izgnan iz kraljevine. — Stanodajalci naj inozemca opozore na te dolžnosti takoj, ko se pri njih nastani.

Kraljevska banska uprava dravske banovine.

— Občni zbor Slovenske šolske matice se bo vršil v nedeljo, 5. maja 1940. ob 9. uri (ne ob 11. uri, kot je bilo prvotno javljeno) v Celju na I. deški ljudski šoli. Razen poročil in volitev sta na dnevnem redu predavanje gosp. univ. prof. dr. Karla Ozvalda: »Vzganjanje boljšega človeka« in spominski govor gosp. prof. G. Šilih ob 20 letnici smrti H. Schreinerja. Člane vabi odbor, da se obnega zboru udeleže.

— Naš tovariš Jože Pahor je napisal nov zgodovinski roman »Matija Gorjan« iz dobe kmečkih puntov leta 1515. Izda ga Slovenska matica med svojimi letošnjimi rednimi izdajami. Knjiga bo obsegala nekaj nad 400 strani. Poleg tega romana izda Slov. matica kot svoje redne letošnje knjige še Miška Kranjca »Popest o dobrih ljudeh« (nad 300 strani) in Miroslava Goršeta znanstveni spis »Doktor Valentin Zarški« (240 strani leksikonskega formata). Natančnejši opis teh knjig in naročilne pogoje najdeš v prospektu Slovenske matice, ki je naši današnji številki priložen.

Osebne zadeve

—i Praktične učiteljske izpite so napravili pred državno izpitno komisijo v Mariboru v aprilskem roku sledeči gg. učitelji-pripravniki in pripravnice: Ahtik Marija iz Stogovcev, Benčina Silviya od Sv. Marka niže Ptuj, Branisel Marjeta s Sladkega vrha, Časl Stanislav iz Svetinji, Cater Alojzij iz Stogovcev, Dimec Srečko iz St. Janža na Vinski gori, Erhart Danijela z Ojstrice, Golob Franc iz Pertoče, Goršek Bogomir iz Tišine, Grbec Ema iz Mežice, Kajč Milena iz Odrancev, Kincel Janko od Sv. Ane v Slov. goricah, Lampret Zorana od Sv. Miklavža pri Ormožu, Ločičnik Hermina iz Dobrovnika, Marzelj Terezija s, Bonaventura iz Celja, Mažera Ivanka iz Makol, Mehak Miroslava od Marije Snežne, Ratkai Ladislav iz Andrejceev, Šijanec Boris iz Sv. Vida pri Ptuj, Štrubelj Albina s Sladkega vrha, Ukmar Vinko iz Černe, Urbanek Filomena z Zelezne gore, Veber Zorislava s Prihove, Velikogne Terezija iz Dobja, Videnič Alojzij iz Dobja, Volkar Ana s. Avgusta iz Maribora, Zajc Albina iz Tapanj.

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje: G. A. iz C. Stanujem kot upravitelj v šolski pisarni, kamor sem se vselil radi obstoječe tradicije, ker se je v njo vselil že moj prednik iz razumevanja finančnih razmer revne občine. Ker je prostor pretesen za pisarno in zame posebno še zato, ker deloma služi tudi za shranjevanje učil in ker ni treba več razumevati revne občine, se mora umakniti eden ali drugi. Banovina mi nikakor noče odobriti stanarine, da bi se tako lahko izselil. Ali me banovina lahko prisili, da še nadalje ostanem v pisarni? Če sem upravičen izseliti se, kako dosežem, da se mi stanarina vkljub dvakrat zavrnjeni prošnji odobri? Ali imam pravico, da odstranim (deložiram) pisarno iz te pisarne, ki je prav za prav moje stanovanje?

Odgovor: Ako vam je banska uprava zavrnila dvakrat prošnjo za nakazilo stanarine, je sklepati, da je soba, kjer stanujete, smatрана kot naravno stanovanje. Da je bila ta soba ob ustanovitve šole tudi resnično določena za naravno stanovanje, ugotovite v obstoječem arhivu in če ni bila tačas, ugotovite, kdaj in s katero odredbo se je pisarna pretvorila v naravno stanovanje. Pisarno lahko nemoteno preselite iz svojega »naturalnega stanovanja« in to v šolsko sobo.

—§ Vprašanje: »Vloga«. Zakaj se mora temeljne vloge 10 din za poštovanilno knjižico vnesti v obračun B vsako leto k izdatkom, ko se je vendar ta izdatek dejansko izvršil samo enkrat in so v nadaljnjih letih proračuni B prikrajšani vsako leto za 10 din?

Odgovor: Nam se zdi taka postavka nemogoča, zato se obrnite za pojasnilo na oblast, ki je izdala tak nalog.

Mladinska matica

—mm Ekspedicija 9. številke »Našega roda« se je izvršila 29. in 30. aprila t. l. Poverjeniki, ki še niso nakazali naročilne za to zadnjo številko letošnjega letnika, so naproseni, da to čimprej store.

—mm Vsebina 9. številke »Našega roda«: Ksaver Meško: Uspavanka (pesem); Stefaniya Gruden: Naš ljubi kruhek; Gustav Strniša: Ekskurzija v prirodu; Griša Koritnik: Materič (pesem); France Bevk: Peter Klepec (koniec); Angelo Cerkenik: Majniški izlet; Fran Roš: Na vrtljaku (pesem); Lili Novy: Polž (pesem); Ferdo Skok: Zgodba o Bimbovcih in prašču; Ina Slokanova: Živela je mati...; Fran Roš: Marija je po polju šla... (pesem); Oskar Hudales: Zaklad; Rosanov - Smasek: Travka (koniec); Vencoslav Winkler: Barke divjega moža (pesem); Josip Ribličič; Uganka; Franjo Roš: Lenuhi; ***: Lukec in osel (slikopis); Anton Debeljak: Zvesta miška (pesem); ***: Sv. Naum; Hidroplani in mornarica; Viljem Kunst: Daj nam danes naš vsakdanji kruh (koniec).

Številka je tudi ilustrativno pestra in zanimiva. Med ilustratorji v tej številki so zastopani: Riko Redenjak, Liza Hribar, Radovan Klopčič, Maksim Sedej, Lojze Perko, Tomaž Kvas in drugi.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

NAŠ STANOVSKI PEVSKI ZBOR

Poleg običajnih obvestil, s katerimi Učiteljski pevski zbor na kratko obvešča svoje članstvo o pevskih tečajih in drugih sklepih upravnega odbora, bomo odslej v tej rubriki s kratkimi sestavki seznanili svoje stanovske tovariše in tovarišice o dosedanjem delu zbora in njegovih načrtih za bodočnost, o prilikah, v katerih mora delati, o načinu dela, o članstvu in o vsem drugem, kar jim lahko služi za sestavo jasne slike o delu, napredku in uspehu pevske družine, kateri nudijo vso moralno in gmotno podporo. Predvsem naj služijo vsi naši sestavki kot nov dokaz velikega dela in žrtev slovenskega učiteljstva, ki se v svojem hotenju in stremljenju za napredek in procvit našega šolstva, naše prosvete in kulture ne straši nobenih žrtev, temveč podpre vse, kar čuti po svoji dolžnosti in vesti, da je podpre potrebno. Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« je zrastlel in uspeval samo ob tej podpori, zato je čisto učiteljska ustanova in naše učiteljstvo bi bilo preskromno, ako ne bi javnosti pripoznalo ter obenem s tem dokazalo veliko razumevanje za narodove potrebe, koliko je poleg drugega žrtvoval tudi za našo glasbeno kulturo. Ob 15 letnici obstoja, ki jo bo učiteljska pevska družina obhajala s koncertom v jeseni tega leta v Ljubljani, Celju, Mariboru in vseh drugih večjih krajih naše banovine, je dovolj ugodna prilika, da skušamo zajeti vse njegovo dosedanje delo ter ga v podrobnosti predočiti vsemu slovenskemu učiteljstvu.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Šolski radio

—r Torek, 7. maja: Fužine na Jesenicah: a) Tajnosti plavža. Razgovor z otroki v poljudni obliki. b) Nekaj jeseniške zgodovine. Šole naj do nastopa obravnava železne rude in plavž, ker razgovor predvideva to znanje. Izvaja ljudska šola iz Jesenic. Vodi g. upravitelj Leo Pibovec.

—r Petek, 10. maja: Proslava materinskega dne; izvaja I. deklška meščanska šola v Ljubljani. Program: 1. Govor gđc. strokovne učiteljice Kalin Ivanke. 2. Joža Vovk: »Mati«. Deklamacija. 3. Anton Medved: »Materič«. Deklamacija. 4. Ciril Pregelj: »Mamica moja, odpusti mi!« Petje. 5. Emil Adamič: »Ta zima že zapuša naš«. 6. Ivan Cankar: »Četrta postaja«. Odlomek. Recitacija. 7. Ivan Pregelj: »Psalm«. Recitacija. 8. Andrej Vavken: »Nebeški Kraljici«. Petje.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 5. maja, ob 17. uri predaval g. inž. Jože Erpič: Mleko in mlečne pijače.

Učiteljska fiskarna

—t Želite nekaj dni prijetne zabave, naročite si knjigo »Kmetje od večeraj in danes«, ki jo je spisal Ig. Koprivec. Knjiga stane s poštnino din 66,—, ali pa knjigo »Pismo iz mojega mlina«. V francosčini spisal Alfonz Daudet, prevedel dr. Janko Tavzes. Knjiga v bibliofilski izdaji stane din 250,—.

—t V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite pisarniške potrebščine za šolo, pisarne in dom, knjige za šolanje otrok, znanstvene in leposlovne vsebine za odrasle, za otroke, za odraslo mladino, prijatelje in znance, učila za vse, merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo, svetlopisni papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela.

—t Še vedno si lahko olajšate pouk zgodovine in zemljepisja z zgodovinskimi in zemljepisnimi slikicami. Kolekcija 30 zgodovinskih ali 30 zemljepisnih slikic stane 4 din.

—t Sprejemni izpiti za I. razred srednjih šol se bližajo. Priporočamo Mlakar-Kozina: Slovnica in računski snov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Broširano 10 din.

—t Iskreno priporočamo knjižico ing. Stanka Dimnika: Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižice 5 din. Pri večjem odjemu 10 % popust.